

2021-06-17

Samrådsredogörelse

Nya 130 kV kraftledningar mellan Flemingsberg – Ekudden, Huddinge och Haninge kommuner, Stockholms län

Projektorganisation:

Vattenfall Eldistribution AB
www.vattenfalleldistribution.se

Telefonväxel: 08-739 50 00
Org.nr: 556417-0800
Projektledare förstudie: Kenny Andersson
Tillstånd och rättigheter: Erik Pettersson

Samrådsredogörelse

Sweco Sverige AB
Box 340 44
100 26 Stockholm
www.sweco.com

Uppdragsledare: Joakim Severinsson
Samrådsredogörelse: Jenny Wintzer
Granskning: Erik Sundqvist

Foton, illustrationer och kartor: Sweco Sverige AB

Kartunderlag: ©Lantmäteriet M2020/06346, Länsvisa och nationella geodata © Länsstyrelsen

INNEHÅLL

1	INLEDNING	5
1.1	Genomförda samrådsaktiviteter	5
2	Samråd september 2019	7
2.1	Myndigheter	7
2.1.1	Länsstyrelse och kommuner	7
2.1.2	Övriga myndigheter	10
2.2	Enskilda särskilt berörda	12
2.3	Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare	13
2.4	Allmänhet	16
3	Samråd februari 2020	17
3.1	Myndigheter	17
3.1.1	Länsstyrelse och kommun	17
3.1.2	Övriga myndigheter	19
3.2	Enskilda särskilt berörda	20
3.3	Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare	20
4	Samråd augusti 2020.....	22
4.1	Myndigheter	22
4.1.1	Länsstyrelse och kommun	22
4.1.2	Övriga myndigheter	24
4.2	Enskilda särskilt berörda	25
4.3	Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare	25

BILAGOR:

Samråd september 2019

- Bilaga I Samrådshandlingar
 - Bilaga I a Samrådsbrev
 - Bilaga I b Samrådsunderlag
- Bilaga II Inkomna synpunkter

Kompletterande samråd februari 2020

- Bilaga III Samrådsbrev
- Bilaga IV Inkomna synpunkter

Kompletterande samråd augusti 2020

- Bilaga V Samrådsbrev
- Bilaga VI Inkomna synpunkter

1 INLEDNING

Vattenfall Eldistribution AB (Sökanden) ansöker om nätkoncession för linje (tillstånd) för nya 130 kV luftledningarna mellan Flemingsberg och Ekudden i Huddinge och Haninge kommuner, Stockholms län.

Inom ramen för tillståndsansökan ska samråd genomföras i enlighet med 6 kap. MB 23-25 §§ vilket framgår av bestämmelsen i 2 kap. 8 a§ Ellagen. Samrådet är en del av tillståndprocessen och föregår upprättandet av den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ska biläggas ansökningshandlingarna.

Föreliggande handling utgör en redogörelse för hur samrådet har genomförts i aktuellt fall samt vilka samrådsparter som har kontaktats. Vidare sammanfattas de yttranden som inkommit under samrådsprocessen samt hur Sökanden beaktat dessa. Samtliga yttranden som inkommit biläggs även i sin helhet till aktuell skrivelse, se bilaga II, IV och VI.

1.1 Genomförda samrådsaktiviteter

Ett inledande möte hölls med Huddinge kommun 29 mars 2019. Syftet med mötet var att i ett tidigt skede inhämta information om det område där ledningarna planerades samt diskutera eventuella sträckningar för de planerade projektet.

I listan i tabell 1 redovisas de samrådsaktiviteter som genomförts inom ramen för föreliggande samrådsprocess.

Tabell 1 Lista över genomförda samrådsaktiviteter i kronologisk ordning

Datum	Aktivitet	Se bilaga
2019-09-02	Inbjudan till samråd skickades ut till Länsstyrelsen, berörda kommuner, enskilda som kunde antas bli särskilt berörda samt övriga statliga myndigheter och organisationer. Sista svarsdag för samrådssynpunkter var 2019-10-11.	Bilaga I
2019-09-02	Samrådet annonserades på Vattenfall Eldistribution AB:s webbplats, https://www.vattenfalleldistribution.se/vart-arbete/samrad/ort/flemingsberggekudden/ , på webbplatsen fanns även komplett samrådsunderlag.	
2019-09-05 - 2019-09-06	Annonsering av samrådet i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, MittiHuddinge, HuddingeDirekt samt Post- och Inrikes Tidningar.	
2019-09-23	Samrådsmöte i form av Öppet hus på Folkes konferens i Huddinge centrum, kl 16-19.	
2020-02-05	Kompletterande samråd avseende den sista sträckan in till station Lissma. Ett informationsbrev skickades ut till Länsstyrelsen, Huddinge kommun, enskilda samt övriga statliga myndigheter och organisationer som kunde antas bli berörda.	Bilaga III

	<p>Sista svarsdag för samrådssynpunkter var 2020-03-06. på Vattenfall Eldistribution AB:s webbplats uppdaterades med den senaste informationen.</p>	
2020-08-25	<p>Kompletterande samråd avseende den sista sträckan in till station Ekudden. Ett informationsbrev skickades ut till Länsstyrelsen, berörda kommuner, enskilda samt övriga statliga myndigheter, organisationer som kunde antas bli berörda. Sista svarsdag för samrådssynpunkter var 2020-09-23. Vattenfall Eldistribution AB:s webbplats uppdaterades med den senaste informationen.</p>	Bilaga V

2 SAMRÅD SEPTEMBER 2019

2.1 Myndigheter

Det formella samrådet med myndigheter inleddes med utskick av inbjudan till skriftligt samråd inklusive samrådsunderlag till Länsstyrelsen i Stockholms län, Huddinge och Haninge kommuner samt övriga myndigheter som kunde antas beröras av verksamheten. Fullständigt samrådsunderlag återfinns i Bilaga Ib.

Samrådsunderlaget beskrev den planerade verksamheten och dess förutsedda miljöpåverkan samt redovisade förslag till innehåll och utformning av MKB.

2.1.1 Länsstyrelse och kommuner

2.1.1.1 Länsstyrelsen

Skriftligt yttrande från Länsstyrelsen inkom den 14 oktober 2019 och redovisas nedan samt i sin helhet i Bilaga II.

Tabell 2 Sammanfattning av inkomna synpunkter från Länsstyrelsen samt Sökandens bemötande.

Länsstyrelsens synpunkter	Kommentarer
<p>Länsstyrelsen har inget att erinra mot förslaget men har följande synpunkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ledningen kommer korsa den framtida vägen Tvärförbindelse Södertörn (riksintresse 3 kap. 8 § miljöbalken). Därtill har Huddinge kommun inlett ett programarbete för Flemingsbergsdalen. Länsstyrelsen förutsätter att fortsatt dialog sker med Trafikverket och Huddinge kommun för att nå en bra samordning. <p><u>Flemingsberg-Lissma</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Länsstyrelsen bedömer att en arkeologisk utredning enligt 2 kap 11 § kulturmiljölagen (1988:950) krävs då ny mark planeras att tas i anspråk öster om bef. ledning. Syftet med utredningen är att fastställa om det finns okända fornlämningar som kan påverkas. Längs den planerade sträckningen finns flera fornlämningar. För ingrepp i och invid fornlämning krävs tillstånd enligt kulturmiljölagen. Ett tillstånd kan vara förenligt med krav på arkeologiska åtgärder, till exempel arkeologisk kontroll eller schaktövervakning. Ansökan om arkeologisk utredning och tillstånd till ingrepp i fornlämning ska skickas till Länsstyrelsens kulturmiljöenhet i god tid innan arbetenas start. 	<p>Sökanden har haft en dialog med Huddinge kommun för samordning med programarbetet för Flemingsbergsdalen.</p> <p>Den planerade ledningen har anpassats till Trafikverkets projekt Tvärförbindelse Södertörn.</p> <p>En arkeologisk utredning har genomförts för sträckan Flemingsberg-Lissma. Resultatet av denna redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB).</p> <p>Påverkan på kända kulturhistoriska lämningar kommer att undvikas så långt möjligt. Om lämningar inte kan undvikas kommer tillstånd</p>

Lissma-Ekudden

- Alternativ B och C kräver arkeologiska utredningar.

enligt kulturmiljölagen att sökas.

För sträckan Lissma-Ekudden har Sökanden valt att söka koncession för huvudalternativet (A).

2.1.1.2 Huddinge kommun

Skriftligt yttrande från kommunen inkom den 15 oktober 2019 och redovisas nedan samt i sin helhet i Bilaga II.

Tabell 3 Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<u>Flemingsberg-Lissma</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • Huddinge kommun vill uppmärksamma Vattenfall på att det finns ett flertal arrenden och markupplåtelser inom sträckningsområdet. Avtalsmotparterna måste informeras inför genomförandet vilket är Vattenfalls ansvar. 	<p>Sökanden har informerat kommunens arrendatorer etcetera om projektet.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen ser positivt på att Vattenfall arbetar för att öka kapaciteten av elnätet. Kommunen ser även positivt på att kabeln markförläggs genom Flemingsbergsdalen men ser samtidigt stora behov av gemensam fortsatt planering och samordning av genomförandet. 	<p>Sökanden har i samråd med kommunen kommit fram till en sträckning genom Flemingsbergsdalen. Samordning med kommunen kommer att ske under byggnation av ledningen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen noterar att under avsnitt "Förutsättningar" ska det tillkomma att det finns detaljplan som medger skola i Flemingsbergsdalen. 	<p>Sökanden noterar att det finns en detaljplan som medger skola i Flemingsbergsdalen och att denna skola inte ska flyttas.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Under punkt 4.6 om magnetfältspåverkan vid luftledning, vill Kommunen även ha med eventuella risker och påverkan av elektromagnetiska fält om kabeln markförläggs. 	<p>I MKB:n redogörs för magnetfälten för de planerade ledningarna,</p>

- Samråd med naturreservatens förvaltning gällande delsträcka B-F ska ske i god tid inför planering av arbetsvägar, arbetsområden och avverkning av träd inom framtida ledningsgata.

- Några värdefulla naturmiljöer som kommunen saknar i redovisningen är Risselkärr i Visättradalgången (här ingår även den sträckan från "utredningsområdet", söder om nyckelbiotop NB1 för markförlagd kabel inom naturreservatet), Oxhagen och naturbetesmarkerna söderut till Gladö ridstall. Dessa naturmiljöer är mycket känsliga för körskador, kompaktering eller annan fysisk påverkan som kan ske i uppförandeskedet och vid raseringen av befintlig 70 kV luftledning. När det blir dags för genomförande önskar Huddinge kommun att Vattenfall Eldistribution AB för en nära dialog med de inom kommunen som är ansvariga för skötsel av naturreservaten i syfte att minimera skada. Där ledningen går genom skyddade områden är det troligt att dispens eller tillstånd krävs för arbetsvägar och eventuella tillfälliga arbetsområden.
- Kommunen uttrycker vikten av fortsatt dialog kring utförande kring markförläggning av kabel.

Lissma-Ekudden

- Vad gäller den nya sträckan mellan Lissma och Ekudden förordar Huddinge kommun huvudalternativet, det vill säga att använda Svenska Kraftnäts redan befintliga ledningssträckning.
- Kommunen påpekar att det bör redovisas vilken påverkan en ökning med 130 kV medför för berörda fastigheter i Kvarntorp.

även i
markkabelutförande.

Samråd kommer att ske med naturreservatens förvaltning i god tid inför planering av byggvägar, arbetsområden och avverkning av träd inom framtida ledningsgata.

Sökanden noterar de värdefulla naturmiljöer som kommunen nämner. Konsekvenser för värdefulla naturmiljöer redovisas i MKB.

Dispens, för ev. åtgärder inom naturreservaten kommer att sökas.

För sträckan Lissma-Ekudden har Sökanden valt att söka koncession för huvudalternativet (A).

I MKB:n redogörs för konsekvenser med avseende på boendemiljön.

2.1.2 Övriga myndigheter

Myndigheter som inbjudits till samråd framgår i Tabell 4 nedan. Inkomna synpunkter framgår i Tabell 5, och redovisas i sin helhet i Bilaga II.

Tabell 4 Myndigheter som inbjudits till samråd.

Länsstyrelsen i Stockholms län	Huddinge kommun	Haninge kommun
Skogsstyrelsen	Svenska Kraftnät	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Trafikverket	Naturvårdsverket	Lufftartsverket
Försvarsmakten	Sveriges geologiska undersökning	Riksantikvarieämbetet

Tabell 5 Sammanfattning av inkomna synpunkter från övriga myndigheter samt Sökandens bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Kommentarer
Trafikverket	<p>Synpunkter gällande vägprojekt Tvärförbindelse Södertörn (TS):</p> <ul style="list-style-type: none"> Vid Flemingsberg (från korsning med Huddingevägen, förbi Vattenfalls kraftstation, Regulatorvägen och bort till befintlig bergssida Flemingsbergsskogen) behöver Vattenfall samordna sin lokalisering med TS. TS har motortrafikled, ramper för på- och avfarter, anslutning mot befintliga vägar, flera teknikbyggnader samt en tunnelmynning och tunnel på platsen. Under Flemingsbergsskogen ska TS anlägga en tunnel. Grundläggning av ledningsstolpar behöver utföras så att sättningar undviks. TS kan komma att 	<p>Ledningarnas sträckning mellan Flemingsberg och Lissma har anpassats till Trafikverkets projekt Tvärförbindelse Södertörn.</p> <p>Sökanden noterar Trafikverkets generella synpunkter, erforderliga tillstånd, avtal och dispenser kommer att sökas.</p>

	<p>påverka markstabiliteten vid utförande av tunnel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vid Gladö, Gladökvärn behöver Vattenfall samordna sin lokalisering med TS. TS har motortrafikled, ramper för på- och avfarter, anslutning mot befintliga vägar på platsen. • Korsning av befintlig väg 259 som TS ska bredda och utföra motortrafikled med två körfält i vardera riktningen. Här behöver Vattenfall samordna sin lokalisering med TS. Det pågår redan utredning med TS och Vattenfall om befintlig korsning av luftledningar. <p>Generella synpunkter:</p> <p>Mark i vägens närområde, men som regel inte inom vägsektionen, kan med fördel användas till att förlägga ledningar. Det förutsätter att drift och underhåll av vägen inte fördyras eller försvåras, samt att skador, fara eller hinder för trafik och trafikanter inte vållas på grund av ledningen eller dess kringutrustning.</p> <p>Tillstånd ska sökas hos väghållningsmyndigheten för nya ledningar inom vägområdet. För korsning av järnväg, en väg eller ett farvatten ska avtal tecknas med Trafikverket.</p> <p>Dispenstrafik för tunga transporter kan behöva sökas.</p>	
SGU	<p>Avstår från att svara i ärendet, och hänvisar till vår checklista för planering av infrastrukturprojekt. Den är till hjälp för att hitta till relevant information på vår hemsida.</p>	-

Skogsstyrelsen	Har inget att erinra i ärendet.	-
Försvarmakten	Har inget att erinra i rubricerat ärende.	-
Naturvårdsverket	Avstår från att delta i samrådet.	-

2.2 Enskilda särskilt berörda

Inför utskick av samråd gjordes en bedömning av vilka fastigheter och samfälligheter som kunde anses vara berörda av de planerade ledningarna. Inbjudan till skriftligt samråd skickades per brev den 2 september 2019 till samtliga lagfarna fastighetsägare samt delägare av samfälligheter, samt berörda rättighetshavare. Utöver fastighetsägare bjöds även verksamhetsutövare som kunde anses bli berörda att delta i samrådet.

Samrådsbrevet återfinns i Bilaga I a. I brevet fanns information om möjligheten att beställa fullständigt samrådsunderlag per post eller e-post samt möjligheten att ladda ner detta dokument på Sökandens hemsida. I samrådsutskicket uppmanades fastighetsägare och övriga berörda att informera om eventuella arrendatorer och nyttjanderättshavare som kunde komma att beröras av den nya ledningen.

Inkomna synpunkter framgår i Tabell 6, och redovisas i sin helhet i Bilaga II.

Tabell 6. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Fastighet	Synpunkter	Kommentarer
1	Arrendator vill ha kontakt angående stolpplacering.	Fastighetsägare och arrendator kommer att kontaktas inför detaljprojektering av ledningen.
2	Fastighetsägaren förstår inte bakgrunden till att dra ledningen längs nya vägar. Där ledningen redan finns är ju husägare redan från början påverkade av att ha stora ledningar ovanför deras hus. Att dra stora ledningar över hus där det inte funnits ledningar tidigare skulle ju påverka värdet på fastigheten. Det är alltså ett ingrepp på enskildas fastigheter som känns lite märkligt. Det verkar rimligt att då	Sökanden tolkar yttrandet som att fastighetsägaren förordar alternativ A (huvudalternativet). Det är också det alternativ som Sökanden nu söker koncession för.

	gå på huvudalternativet och i andra hand det mest närliggande. Att dessutom dra ledningen längs ett naturskönt fågelområde som i C verkar ju också olämpligt.	
3	Fastighetsägarna inkom med frågor per telefon om möjligheten till andra sträckningar sista sträckan in till station Lissma. De inkom sedan med ett skriftligt yttrande med förslag på nya sträckningar in till Lissma, både i luftlednings- och markkabelutförande.	Sökanden har utrett nya alternativ för sista sträckan in till station Lissma. I utredningen ingick de av fastighetsägaren föreslagna sträckningarna. Utredningen föranledde ett kompletterande samråd, se avsnitt 3 nedan.

2.3 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare

Inbjudan till skriftligt samråd, inklusive samrådsunderlag, skickades till de organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som kunde antas beröras av verksamheten. Fullständigt samrådsunderlag återfinns i Bilaga I b.

Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som inbjudits till samråd framgår i Tabell 7. Inkomna synpunkter framgår i Tabell 8, och redovisas i sin helhet i Bilaga II.

Tabell 7 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som inbjudits till samråd.

Skanova	Stockholms Ornitologiska Förening	Jägarnas Riksförbund
Friluftsförbundet	Friluftsförbundet Mälardalen	Scouterna
Vendelsö scoutkår, Haninge	Huddinge scoutkår	Naturskyddsföreningen i Huddinge
Naturskyddsföreningen Stockholm	Naturskyddsföreningen Haninge	Lantbrukarnas Riksförbund
Lantbrukarnas Riksförbund Mälardalen	Stockholm Skavsta Airport	Arlanda flygplats
Bromma flygplats	BirdLife Sverige	Stockholms Orienteringsförbund

Svenska jägareförbundet	Södertörns fågelklubb	Huddinge hembygdsförening
Snättringe SK, Orientering Huddinge	E.ON Energidistribution AB	Ellevio AB

Tabell 8 Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Organisation	Synpunkter	Kommentarer
Naturskydds-föreningen	Förespråkar att Sökanden tar stor hänsyn till såväl naturvärden som miljö- och klimatpåverkan i arbetet.	I alternativutredningarna för ledningarna har sträckningar eftersträvat som medför minsta möjliga miljökonsekvenser.
Snättringe SK, orienteringsklubb	Föreningen förordar alternativet där den nya kraftledningen dras parallellt med den nuvarande 70kV ledningen vid sträckan Flemingsberg-Lissma samt Alternativ A vid sträckan Lissma-Ekudden där befintliga stolpar från Svenska Kraftnät används då det påverkar skogsområdena minst. Föreningen förordar även de enbenta stolparna vid ny dragning. Att man vid utbyggnad av kraftledningen gör ett så litet nytt intrång i skogen som möjligt med så få infartsvägar som möjligt.	De alternativ som förordas av föreningen är de som Sökanden valt att söka koncession för. Det är också huvudsakligen enbenta stolpar som planeras att användas, andra stolptyper kan dock bli aktuella på enstaka platser.
E.ON	Har inget att erinra mot den förslagna koncessionen.	-
Telia Elskydds-ärenden	Har inga speciella synpunkter på samrådet och dess alternativa sträckningar Flemingsberg-Ekudden. Telia önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Denna ståndpunkt skall noteras i planhandlingarna.	Sökanden kommer att bekosta ev. flytt, eller andra åtgärder, som Telia tvingas vidta med anledning av de planerade ledningarna.

	<p>Tvingas Telia vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Telia att den part som initierar åtgärden även bekostar den.</p>	
Svenska kraftnät	<p>Svenska kraftnät informerar om att deras 220 kV-ledning mellan Lindhov och Högdalen kommer tas ur drift. I dagsläget är tidplanen att ledningen ska rivas under hösten 2023.</p> <p>Svenska kraftnät har genomfört en sambyggnadsstudie för Vattenfalls nya 130 kV-ledning och Svenska kraftnäts 400 kV-ledning mellan Ekudden och Hall vilken visar att en sambyggnad på sträckan kan tillåtas. Däremot kommer vissa krav ställas för projektet, exempelvis vad gäller avbrottshantering.</p> <p>Svenska kraftnät noterar att planen för den nya 130 kV-ledningen verkar vara att komma in i Ekudden till facket som Svenska kraftnäts 220 kV-ledning mellan Högdalen och Ekudden är ansluten till. Om Vattenfalls nya ledning ansluter från det hållet måste en korsning med den nya 400 kV-ledningen mellan Ekudden-Snösätra ske.</p> <p>Svenska kraftnät avser driva 220 kV-ledningen mellan Högdalen och Ekudden fram till och med våren 2022, först därefter läggs den över till 400 kV-ställverket vilket innebär att först därefter kan Vattenfall utnyttja det avsedda facket. Så länge våra rekommendationer beaktas och planering och projektering sker i samarbete med Svenska kraftnät, har vi inga invändningar mot aktuell ledning.</p>	<p>Sökanden noterar planerad rasering av ledningen Lindhov-Högdalen.</p> <p>Sökanden noterar möjligheten till sambyggnation på sträckan Lissma-Ekudden.</p> <p>Sökanden har tagit hänsyn till Svenska kraftnäts planerade ledning Ekudden-Snösätra i planeringen av den nya ledningen in till Ekudden station. De planerade ledningarna planeras inte att korsa ledningen Ekudden-Snösätra som luftledning, den sista sträckan in till station Ekudden utförs med markförlagd kabel.</p> <p>Sökanden avser att ansluta till det aktuella facket med kabel när detta fack har blivit ledigt.</p>
Telia Sverige Net Fastigheter AB (TSNFAB)	<p>TSNFAB påpekar att de innehar telestation med utrustning på fastigheterna Huddinge Visättra 1:1 och Huddinge Lissma 4:245.</p>	<p>De planerade ledningarna berör ej fastigheten Lissma 4:245.</p> <p>Avseende utrustning på Visättra 1:1 ligger ingen av</p>

	<p>De påpekar också att eftersom det inte närmare framgår avstånd mellan telestation och kraftledning utifrån den översiktskarta som bilagts, men med den överhängande risk för störning mellan utrustningarna som föreligger, förutsätter TSNFAB att ytterligare information och möjlighet att yttra sig över den ges i god tid från Vattenfall innan ytterligare åtgärder sker i ärendet och när ni slutligen bestämt er för vilken sträckning ni kommer att ansöka om tillstånd för.</p> <p>Slutligen förutsätter TSNFAB att Sökanden svarar för samtliga kostnader som kan uppkomma för TSNFAB till följd av den planerade kraftledningen.</p> <p>Av vikt är också de ledningar/kabelstråk som finns i området. Kablage och ledningar ägs av Skanova AB vilka också måste få ges tillfälle att uttala sig i ärendet</p>	<p>telestationerna närmare än 100 meter, som är minsta avstånd till direktjordad anläggning enligt Telestörningsnämndens meddelande nr. 21.</p> <p>Skanova har varit med i samrådet.</p>
<p>Swedavia Bromma Stockholm flygplats</p>	<p>Har inget att erinra i rubricerat ärende.</p>	<p>-</p>

2.4 Allmänhet

Allmänheten har inbjudits till samråd via annonsering. Information om ärendet inklusive samrådsunderlag har även funnits tillgängligt på Sökandens hemsida.

Inga yttranden från allmänheten har inkommit.

3 SAMRÅD FEBRUARI 2020

I samrådet under hösten 2019 inkom synpunkter från fastighetsägare väster om station Lissma. Fastighetsägarna önskar att ledningen markförläggs, alternativt dras i annan sträckning, vilket föranledde utredning av ytterligare alternativ för ledningarna i området närmast stationen.

I februari 2020 inleddes ett kompletterande samråd för den sista sträckan in till station Lissma.

3.1 Myndigheter

3.1.1 Länsstyrelse och kommun

Inbjudan till skriftligt kompletterande samråd skickades till Länsstyrelsen i Stockholms län och Huddinge kommun. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga III.

Skriftligt yttrande från Länsstyrelsen inkom den 17 februari 2020 och redovisas i sin helhet i Bilaga IV. Länsstyrelsen meddelade att de inte har några ytterligare synpunkter utöver de som framfördes i deras yttrande daterat den 14 oktober 2019.

Skriftligt yttrande från Huddinge kommun inkom den 14 april 2020 och redovisas i sin helhet i Bilaga IV.

Tabell 9 Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<p>Den föreslagna sträckningen korsar Ebbadalsvägen och det är viktigt att korsningen sker i enlighet med Trafikverkets föreskrifter. Kommunen förutsätter att övergången mellan luftledning och markförlagd kabel sker där det är möjligt att markförlägga utan att behöva spränga berg i dagen på fastigheten Lissma 4:49.</p> <p>Kommunen förordar en sträckning som troligen överensstämmer med föreslagen sträckning från Vattenfall Eldistribution AB. Denna sträckning passerar ett vattendrag som mynnar i Orlången. Vattendraget torde omfattas av generellt biotopskydd.</p> <p>Huddinge kommun avråder starkt från en dragning där korsningen med Ebbadalsvägen sker längre norrut. Detta beroende på en känslig miljö med passage av vattendrag, kulturmiljö kring Skrovensborg och södra delen av sjön Orlången samt en miljö med många äldre ekar. Dessutom innebär en sådan sträckning troligen en hel del sprängningsarbeten utmed väg- och dikeskant.</p> <p>Förslaget att markförlägga den sista sträckan in mot Lissma station överensstämmer med kommunens övergripande mål om att på sikt markförlägga befintliga kraftledningar enligt gällande översiktsplan. Huddinge kommun ser därför</p>	<p>Det är inte Trafikverket som är väghållare för Ebbadalsvägen. Vägen är enskild och Huddinge kommun sköter driften av vägen.</p> <p>Markupplåtelseavtal kommer att skrivas med berörda fastighetsägare.</p> <p>Sprängning av berg kommer att behöva ske på Lissma 4:49. Sökanden kommer dock att minimera omfattningen, av miljöskäl samt för att minska kostnaden för kabelförläggningen. En dialog har hållits med kommunens natur- och klimatavdelning angående detta, de har meddelat att</p>

förändringen från tidigare samrådd luftledning till markledning i området intill Lissma som positiv. Sträckan närmast sjön Orlången berörs av utvidgat strandskyddsområde.

Huddinge kommun utgår från att Vattenfall strävar efter att utforma och placera nya kraftledningar och elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas och därmed följer myndigheternas rekommenderade försiktighetsprincip. Kommunens generella hållning för platser för stadigvarande vistelse är att strålningen från kraftledning eller andra elektriska anläggningar inte ska överstiga 0,4 mikrotlesla.

de är nöjda med att sprängningen minimeras.

Den sträckning som förordas av kommunen stämmer överens med den sträckning som Sökanden söker koncession för. Sökanden har gjort bedömningen att berört vattendrag kan omfattas av generellt biotopskydd, men att ingen dispens behöver sökas. Erforderlig strandskyddsdispens kommer att sökas.

Sökanden tillämpar försiktighetsprincipen i frågor som rör magnetfält från bolagets anläggningar. Magnetfältsberäkningar för planerade ledningar redovisas i MKB:n.

3.1.2 Övriga myndigheter

Inbjudan till skriftligt kompletterande samråd skickades till övriga myndigheter som kan tänkas beröras av verksamheten. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga III.

Myndigheter som inbjudits till samråd framgår i Tabell 10. Inkomna synpunkter framgår i Tabell 11, och redovisas i sin helhet i Bilaga IV.

Tabell 10 Myndigheter som inbjudits till samråd.

Länsstyrelsen i Stockholms län	Huddinge kommun	Riksantikvarieämbetet
Skogsstyrelsen	Svenska Kraftnät	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Trafikverket	Naturvårdsverket	Luftfartsverket
Försvarsmakten	Sveriges geologiska undersökning	

Tabell 11 Sammanfattning av inkomna synpunkter från övriga myndigheter samt Sökandens bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Kommentarer
Luftfartsverket (LFV)	LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot något av dragningsalternativen för ledningen. De meddelar också att berörda flygplatser ska tillfrågas som sakägare.	Berörda flygplatser har varit med i samrådet.
SGU	Hänvisar till sin checklista för planering av infrastrukturprojekt.	-
Trafikverket	Har inget att erinra i ärendet.	-
Försvarsmakten	Har inget att erinra i rubricerat ärende.	-
Skogsstyrelsen	Har inget att erinra i ärendet.	-
Svenska Kraftnät	Har inget att erinra i ärendet.	-

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Har inget att erinra i ärendet.	-
---	---------------------------------	---

3.2 Enskilda särskilt berörda

Inbjudan till skriftligt kompletterande samråd skickades den 5 februari 2020 till samtliga lagfarna och taxerade fastighetsägare samt delägare av samfälligheter inom 40 meter från de aktuella ledningssträckningarna, samt till berörda rättighetshavare. Utöver ägare inom 40 meter så har även fastighetsägare som har bostadshus samt obebyggda tomter, från vilka påverkan kunde antas bli aktuell tagits med i samrådet. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga III.

Inga yttrandet har inkommit från enskilt särskilt berörda.

3.3 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare

Inbjudan till skriftligt kompletterande samråd skickades till de organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som kan tänkas beröras av verksamheten. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga III.

Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som inbjudits till samråd framgår i Tabell 12. Inkomna synpunkter framgår i Tabell 13, och redovisas i sin helhet i Bilaga IV.

Tabell 12 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som inbjudits till samråd.

Skanova	Stockholms Ornitologiska Förening	Jägarnas Riksförbund
Friluftsförbundet	Friluftsförbundet Mälardalen	Scouterna
Vendelsö scoutkår, Haninge	Huddinge scoutkår	Naturskyddsföreningen i Huddinge
Naturskyddsföreningen Stockholm	Snättringe SK, Orientering Huddinge	Lantbrukarnas Riksförbund
Lantbrukarnas Riksförbund Mälardalen	Stockholm Skavsta Airport	Arlanda flygplats
Bromma flygplats	BirdLife Sverige	Stockholms Orienteringsförbund
Svenska jägareförbundet	Södertörns fågelklubb	Huddinge hembygdsförening
Ellevio AB	E.ON Energidistribution AB	

Tabell 13 Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Organisation	Synpunkter	Kommentarer
Snättringe SK, orienteringsklubb	Föreningen anser att den nya planerade dragningen av kraftledningen, är placerad där den minst påverkar skogsområdena runt Lissma och förordar att man väljer Vattenfalls förslag på nya dragningar. Föreningen anser också att dessa nya dragningar ska göras med så få tillfartsvägar som möjligt, och att man använder de som redan finns och därmed undviker att skapa nya vägar i skogen.	Sökanden kommer i detaljprojekteringen att minimera antalet nya tillfartsvägar.
Telia Elskydds-ärenden	<p>Har inga speciella synpunkter.</p> <p>Telia önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Denna ståndpunkt skall noteras i planhandlingarna.</p> <p>Tvingas Telia vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Telia att den part som initierar åtgärden även bekostar den.</p> <p>Telia förbehåller sig rätten att i god tid innan driftsättningstillstånd ges, utföra markpotentialmätningar för i driftsättande kraftledning berörda ställverk och telestationsområden.</p>	<p>Sökanden kommer att bekosta ev. flytt, eller andra åtgärder, som Telia tvingas vidta med anledning av de planerade ledningarna.</p> <p>Telia kommer att ges tillfälle att utföra markpotentialmätningar.</p>
Södertörns Fjärrvärme AB, SFAB	SFAB har en gasledning längs Ebbadalsvägen som kan påverkas av byggnationen av den planerade markkabeln. Ledningen måste hanteras i samråd med SFAB så att leveransen av gas kan tillgodoses utan störningar under byggtiden. Flytt eller förändring av marknivån som tvingar till flytt för befintlig gasledning bekostas av beställaren.	<p>Sökanden har fått uppgift om att gasledningen tillhör Söderenergi AB.</p> <p>Aktuell gasledning kommer att korsas vid station Lissma. Utförandet kommer att ske i samråd med Söderenergi.</p>

4 SAMRÅD AUGUSTI 2020

Under vintern-våren 2020 studerades anslutning av den nya ledningen till station Ekudden. Ledningen behöver ansluta till den norra delen av stationen vilket innebär att ledningen behöver lämna sambyggnationen med Svenska kraftnäts ledning och gå i egen sträckning den sista sträckan in till Ekudden.

I augusti 2020 inleddes ett kompletterande samråd för den sista sträckan in till station Ekudden.

4.1 Myndigheter

4.1.1 Länsstyrelse och kommun

Inbjudan till skriftligt kompletterande samråd skickades till Länsstyrelsen i Stockholms län samt Huddinge och Haninge kommuner. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga V.

Skriftligt yttrande från Länsstyrelsen inkom den 1 september 2020 och redovisas i sin helhet i Bilaga VI. Länsstyrelsen meddelade att de inte har några ytterligare synpunkter utöver de som framfördes i deras yttrande daterat den 14 oktober 2019.

Skriftligt yttrande från Huddinge kommun inkom den 29 oktober 2020 och redovisas i sin helhet i Bilaga VI. Huddinge kommun skriver bland annat följande:

Tabell 14 Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<p>Kommunen ser positivt på att Sökanden planerar åtgärder för att öka kapaciteten i elnätet.</p> <p>Förslaget att marklägga den sista sträckan in mot station Ekudden överensstämmer med Huddinge kommuns övergripande mål i gällande översiktsplan om att markförlägga befintliga kraftledningar. Markläggning bör inte ske i befintlig mager betesmark som tidigare använts som åkermark.</p> <p>Den föreslagna ledningssträckningen passerar Lissmas dalgång som enligt Huddinges kulturmiljöprogram utgör en särskilt värdefull kulturmiljö.</p> <p>Förslagets tillkommande luftledningar samt skogsgata för markkabel innebär påverkan på landskapsbilden inom riksintresse för friluftsliv.</p> <p>Vattenfall Eldistribution AB behöver söka dispens hos bygglovs- och tillsynsnämnden då den planerade ledningssträckningen går genom naturreservat. Strandskyddsdispens kommer också att behöva sökas för Lissmaåns strandskyddsområde.</p>	<p>Sökanden har haft en dialog med kommunens natur- och klimatavdelning angående placering av markkabel i åkermark den sista sträckan in till station Ekudden. Sökanden tolkar diskussionen som att sträckningen har godtagits av natur- och klimatavdelningen.</p> <p>Konsekvenser på kulturmiljö och friluftsliv beskrivs i MKB:n.</p> <p>Sökanden avser söka erforderliga dispenser.</p>

Föreslagen ledningssträckning korsar även Lövbergavägen och väg 605 och Huddinge kommun förutsätter att korsning av väg 605 sker i dialog och enlighet med Trafikverkets föreskrifter.

Förvaltningen utgår ifrån att Vattenfall strävar efter att utforma och placera nya kraftledningar och elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas och därmed följer myndigheternas rekommenderade försiktighetsprincip. Förvaltningens generella hållning för platser för stadigvarande vistelse är att strålningen från kraftledning eller andra elektriska anläggningar inte ska överstiga 0,4 mikrottesla.

Sökanden kommer att söka erforderliga tillstånd hos Trafikverket.

Magnetfältberäkningar för planerade ledningar redovisas i MKB:n.

Skriftligt yttrande från Haninge kommun inkom den 21 september 2020 och redovisas i sin helhet i Bilaga VI. Haninge kommun skriver bland annat följande:

Tabell 15 Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter

Kommentarer

Kommunen konstaterar att sökanden har kännedom om kommunens planeringsunderlag. Området kring station Ekudden ligger inom riksintresse för friluftslivet och i nära anslutning till ett av Skogsstyrelsen utpekat naturvärdesområde. Kunskap om eventuella natur- och kulturvärden i övrigt saknas och berörda delar bör därför inventeras i det fortsatta utredningsarbetet.

Kommunen framhåller vikten av att undvika eller minimera ny påverkan på natur-, kultur- och landskapsmiljöer.

Kommunen har inga synpunkter på föreslagen innehållsförteckning till MKB.

Sökanden är medveten om att området utgör riksintresse för friluftslivet. Aktuellt naturvärde berörs inte av de planerade ledningarna. En naturvärdesinventering har utförts för området där de nya ledningarna planeras. Ledningarna är planerade så att påverkan på natur- kultur och landskapsmiljöer minimeras.

4.1.2 Övriga myndigheter

Inbjudan till skriftligt kompletterande samråd skickades till övriga myndigheter som kan tänkas beröras av verksamheten. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga V.

Myndigheter som inbjudits till samråd framgår i Tabell 16. Inkomna synpunkter framgår i Tabell 17, och redovisas i sin helhet i Bilaga VI.

Tabell 16 Myndigheter som inbjudits till samråd.

Länsstyrelsen i Stockholms län	Huddinge kommun	Haninge kommun
Skogsstyrelsen	Svenska Kraftnät	Trafikverket

Tabell 17 Sammanfattning av inkomna synpunkter från övriga myndigheter samt Sökandens bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Kommentarer
Trafikverket	Har inget att erinra, hänvisar till sitt tidigare yttrande i ärendet.	-
Skogsstyrelsen	Om naturvärdet inte berörs har de inget att erinra i ärendet.	Aktuellt naturvärde berörs inte av de planerade ledningarna.
Svenska kraftnät	<p>Svenska kraftnät har ledningsrätt för sina kraftledningar. Åtgärd/verksamhet som på något sätt inskränker Svenska kraftnäts verksamhet, får inte vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten.</p> <p>Alla kraftledningar som drivs och förvaltas av Svenska kraftnät har underjordiska installationer. Svenska kraftnät ska rådfrågas om direktiv innan markarbete påbörjas inom deras kraftledningsgator.</p> <p>Sökandens planerade ledningar kommer att korsa/gå parallellt med Svenska kraftnäts 400 kV-ledning mellan Hall och Ekudden. Svenska kraftnät behöver samråda mer i detalj med Sökanden kring placering av</p>	<p>Sökanden kommer att samråda med Svenska kraftnät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vid behov av åtgärder på aktuella fastigheter - inför planering av markarbeten i deras ledningsgator - angående exakt placering av markkablar <p>Sökanden noterar informationen om marklinor på RL55.</p> <p>Sökanden har haft dialog med Svenska kraftnät angående parallellgången med deras ledning den sista sträckan in till station</p>

eventuell markkabel så att det inte krockar med deras arbete på ledningen fram till 2022. Sökanden måste ta hänsyn till våra marklinor som kommer placeras i ledningsgatan på RL55 från stationen.

Svenska kraftnät översänder sina krav angående parallellgång/korsning med deras luftledningar.

Ekudden. De planerade ledningarna ligger på ett avstånd, till befintlig ledning ägd av Svenska kraftnät, som är mindre än deras riktlinjer. Svenska kraftnät har godkänt Sökandens sträckning för de planerade ledningarna.

4.2 Enskilda särskilt berörda

Inbjudan till skriftligt kompletterande samråd skickades den 25 augusti 2020 till lagfarna fastighetsägare samt delägare av samfälligheter som blir direkt berörda av de aktuella ledningssträckningarna, samt även till berörda rättighetshavare. Utöver direkt berörda fastighetsägare så har även fastighetsägare som har bostadshus från vilka en betydande visuell påverkan kunde antas bli aktuell tagits med i samrådet. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga V.

Ett yttrande har inkommit. Berörda fastighetsägare är inte alls förtjusta i befintliga kraftledningsstolpar. Det anser att det räcker med den befintliga stolpen då de vill kunna sälja sitt hus inom några år. Fastighetsägarna menar att priset inte ökar med ett ökat antal elstolpar. De uppger att om de kunnat få fiber till fastigheten så hade de "som enskild drabbad" fått någonting för det.

Sökanden gör bedömningen att de planerade ledningarnas påverkan på landskapsbilden minimeras om de uppförs parallellt med Svenska kraftnäts befintliga ledning. Den nya stolpen som avses placeras i närheten av fastighetsägarnas bostadshus är dessutom avsevärt mindre i storlek jämfört med Svenska kraftnäts nämnda stolpe. Fiber till privatpersoner är tyvärr inget som Sökanden kan tillhandahålla.

4.3 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare

Inbjudan till skriftligt kompletterande samråd skickades till Skanova. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga V. Skanova har inte inkommit med något yttrande.